

ШУМАДИЈКА.

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му је за три мѣсѣца 4 цванцика.

№ 33.

ДНЕВНИКЪ

Проте Ненадовића посланика србскогъ 1815. године у Бечу.

(продужено.)

15. Мај. Оде г. Давидовић у канцеларіо и пытао за одговоръ, и казали му до 5 дана да дође.

20. Мај. Оде опетъ г. Давидов. но казали му да је послано наше дѣло г. Метернику. — Тай данъ одемъ съ г. Давидовићемъ у државну канцеларію, гдѣ изађе предъ насъ г. Пренеръ. Пытали смо за одговоръ, но онъ каже чамъ да нема ништа. Представимо му каква је молба, и како се може народу помоћи и колики је интересъ царства у томъ, србскомъ народу помоћи, но онъ каже: све то знамъ, но садъ ће могуће, таква су обстоятелства и мы сажалюємо. — Молимо га да онъ све наше речи изјави Фиршту Метернику и одъ свое доброте срца, да разпространи; онъ одговори: хоћу, и дођите до 3 дана, шта Фирштъ одговори, знаћете — међу тымъ казали смо му како насъ је императоръ добро примјо, и како намъ је ка-зао дати одговоръ.

23. Мај. Была је велика парада и торжество, зато, што је Неапљ добијенъ.

24. Мај. Одемо у 12 сати, и причекамо у сали. Изађе државни совѣтникъ г. Пренеръ и каже: у овомъ садашњемъ обстоятелству и у овомъ магновенју ништа вамъ одговорити, вити вамъ пожелји вашој помоћи што можемо, нити се одъ насъ надајте *) — мы кажемо да немамо куди ићи, но јоште хоћемо Херцогу Райнери, и ако насъ и онъ и вы сви отерате, ми ћемо опетъ доћи и молити за онай бѣдни народъ. На то Пренеръ: „Я вамъ, на оно прво ваше прошеније, одъ стране г. Метерника то одговарамъ, а вы радите како хоћете.

1. Јуніја. Съ г. Давидовићемъ одемо г. Пренеру, пи-тамо га: је ли дошло једно прошеније на императора одъ србскогъ народа, послато преко земунскогъ ћенерала Червенке и генерал-команде, подъ датумомъ 16. (Мая) и има-ли какавъ одговоръ на то. Онъ одговори: „Мы незнамо,

може быти да је генерал-команда управо у главнији квартире *) на цара послала, за то морамо отудъ чекати одговоръ. Мы смо опетъ повторили наше молбе, а нарочито да намъ небране наше оружје. На то онъ одговори: Мы смо писали, и одоздо (са границе) одговорили су да србскогъ оружја выше и нема кодъ насъ. А што се тиче одъ насъ помоћи, садъ у овомъ магновенју ништа вамъ помоћи неможемо, јербо и сами видите како је.

(Послованъ съ Прайзма.)

28. Дек. 1814. год. у 12 сати одемо съ г. Фрушићемъ у Бургъ, (царевъ дворъ) где стоји краљ Прайскій, тражиши прилику, да бы кодъ краља добили аудиенцију, и својично прошеније предали му, и устмено молили га простиранје о милости и помоћи кљу страждујућимъ серблјемъ — но ађутантъ краљевъ каже намъ, да они о томъ знају, и да се о томъ (о србској ствари) говори, „но“ продужи ађутантъ — „премда нашъ краљ неможе о томъ непосредствено радити, опетъ ће по могућству свомъ попеченије имати, и вы ћете, што желите, моћи докућити. Ви аудиенцију кодъ нашега краља просите, преко г. Хумболда нашега Елчје при двору аустријскомъ, будући да је то дѣло дипломатическо, а я самъ милитарска персона, вѣму то принадлежи, и я мыслимъ, безсумњно добијете. — Тай истий данъ у једанъ сатъ по подне съ г. Фрушићемъ однесемо писмо на немачкомъ језику у № 620 где пребива Хумболдъ, и предамо његовимъ млађимъ, и рекну намъ у 4 сата да после дођемо, за одговоръ. Мы одемо у речено време, но опетъ намъ кажу: нема сада ништа, но дођите сутра у 8 сати.

30. Дек. у 10 сати съ г. Фруш. одемо кодъ Хумболда и никаквогъ одговора недобијемо. Но служитељи рекну намъ: кадъ изађе какавъ одговоръ, мы ћемо вамъ сами у квартирѣ донети, и тако се вратимо. — У истий данъ у 12 сати донесе Хумболдовъ момакъ писменый одговоръ, да морамо просити аудиенцију преко Фиршта Харденберга, полномоћнога прайскога министера у конгресу — — — У истий данъ у 8 сати съ г. Фруш. одемо где стоји Харденбергъ, однесемо писмо кое је у име народа на њега съ печатима послано, у којемъ молили смо га да намъ аудиенцију кодъ краља изходатайствује, и да се и онъ по свомъ уважењу, кодъ свога краља и кодъ своги прочи превисоки сајузника о примирењу сербовъ кодъ султана на Европе.

*) Изъ Беча су већ цареви били отишли съ војскомъ противу Наполеона.

*) Познато је да се Наполеонъ у Фебр. 1815. год. извезао изъ Елбе у Француску, у Марту ушао у Паризъ, и на новој целу Француску противу сајузника подигао; и по томе сва су послована конгреса у Бечу престала, и највећа неизвестност владала је у Европи. Тако

18. Јуніја, у овој одсудној битки кодъ Ватерлоа, решена је судбина Европе.

потруди, то писмо предано му је на немачкомъ језику са на предано одъ србски депутата прошеније, на то му кадъ изиђе одговоръ: мы ћемо сами донети у вашъ У опредѣленый данъ оде опеть Фрушић и добы онай квартире.

31. Дек. Нечекаюћи на њиово обећање одемъ у квартирь (прайск. посланика) пытамъ има-ли какавъ одговоръ? нема каку данасъ ништа, но доћите крозъ три дана, бидећи одговоръ, буде-ли пређе, мы ћемо сами донети.

1. Јануар. 1815. год. чекали смо овай данъ и не - бы ништа. 2. Јн. одемъ опеть у 12 сати у домъ гдје г. Харденбергъ пребыва т. е. у № 1188 пытамъ има-ли што годъ одъ Фиршта, и јданъ, који је већ научио, шта је то има и нема одговори како ме види: ћема, ћема.

3. Јн. Около 11 сати отиђемъ и пытамъ, но секретаръ ми опеть каже: ћема ћема. — — 4. и 5. Јн. нисамъ ишао. 6. Јн. одемъ, опеть ми кажу: ћема, ћема.

10. Јн. Око 10 сати одемъ съ г. Фрушићемъ опеть Фиршту Харденбергу. Млађи намъ кажу: Садъ спава но мало после доћите. — Кадъ после доћемо Харденбергу, кадъ намъ да идемо државномъ совѣтнику г. Кистеру — явимо се и кажемо да насъ је послao г. Харденбергъ, и зашто смо дошли. Кистеръ каже: „То све стои до Харденберга, но я ћу сутра къ ћему отићи и о томъ разговорити се, по томъ или ће васъ онъ къ себи звати, или преко мене чо нибудь да ће вамъ се знати, за то вы прекосутра доћите овде къ мени, я ћу вамъ што буде казати.

13. Јануар. у 11 сати одемъ съ г. Фрушићемъ къ лекционалномъ прайскомъ совѣтнику г. Јордану, по совѣту државногъ совѣтника г. Кистера, да се извѣстимо шта је г. Харденбергъ у призреню наше молбе учинио, у слушаю ако је што до садъ учинио. Обаче нисмо могли съ њимъ говорити, јербо је био кодъ Харденберга на конференцији. — Истогъ дана у $4 \frac{1}{2}$ сата отишао је Фрушић државномъ совѣтнику, да бы се совѣтовао съ њимъ, како бы могао съ Јорданомъ говорити. И ако је пословима обтерећенъ, да му писмено предамо, но Кистеръ ненаће кодъ куће — но буде за сутра у 10 сати опредѣленъ да дође. — Тога је дана предано на краља прайскогъ прошеније преко г. Јордана.

14. Јануар. у 10 сати изъ ютра оде г. Фрушић држави. совѣтнику г. Кистеру онъ му каже: да је по обећању свомъ, нама 10. Јн. учинио, кодъ Харденберга описану у призреню дѣла србскихъ депутатовъ, кое му је кнезъ Харденбергъ на предрасужденије било вручено, и да је кнезъ Харденбергъ одговорио: да је исто дѣло легац. совѣтнику г. Јордану предао, къ тому да је г. Кистеръ самъ съ Јорданомъ говорио и разумѣо да је молба наша у дѣлу и порядку, и да ће желаніе наше испунено быти, и то не сумњено! — Међу тымъ опеть му наручио да оде данасъ јоште г. Јордану и самъ се о томе јоштъ болѣ увѣри. — —

15. и 16. Јн. Ишао је Фрушић у квартирь г. Јордану и нисмо га нашли кодъ куће.

17. Јн. Оде Фрушић и нађе г. Јордана и говорио је съ њимъ да је дошао пытати имали какавъ одговоръ

зао да дође преко сутра и добы ће писменый одговоръ. У опредѣленый данъ оде опеть Фрушић и добы онай мой старый одговоръ: ћема, ћема.

(продужиће се.)

ПУТНИЧКА ПИСМА.

(продужено.)

У само вече доћемо у Нев-шатль. Гостилиница где са мъ одсека је лепа, премда доста мала. Я самъ одма отишао у мою собу и легао да спавамъ. То је првиј данъ на овомъ путованју, да самъ осетио уморъ. Толико пешке путованје, толико прелазење брда, нисамо већи уморило, него што ме штруџанје на колима уморило одъ Берна до Нев-шатла. Сутра кадъ самъ се пробудио је већи неко доба дана. Несносна самоћа нисамо никади дала мира, и хтео самъ одма да путујемъ. Но бирташъ ми каже да је паробродъ отишао рано, пре него што самъ се и пробудио. Такве био самъ принуђенъ тај данъ остати ту. До подне прошао самъ и прегледао сву варошь, све променаде, пењао се на сва узвищена места, и са оне, заиста лепе Терасе, наслажао се погледомъ на пространо језеро. После подне већи самъ био принуђенъ какву књигу тражити, дасе съ њимъ забавимъ. — То је место лепо, али за мене нисамо приватности зато, што су сви люди радији свој посао, и што ни једногъ безпосленогъ путника нисамъ нашао, да съ њимъ проведемъ моје време; и зато, немајући друштва, изоставио самъ многе лепе предмете, те нисамъ видио, који су сасвимъ у околини лежали.

Сутра данъ у 6 сати рано, сједио самъ је већи паробродъ једногъ малогъ асталчића на пароброду, и очекивао да ми се познатый ливайцерскій Фруштукъ донесе, сматрао самъ путнике који су дошли и који су јоштъ у паробродъ долазили. *) — — —

После тога, променимъ је мой планъ путовања и одма другогъ ютра оставимъ Лаузану, али не поћемъ съ паробродомъ у Генфъ него поредъ језера у Вевеј. Самоћа, на коју самъ се до Невшатла тужио, сада ми је већи била мила, шта выше је била ми потребна и нуждна. Божје мой, како је човекъ свагда само игра случаја, игра тренутака. Два дана, два сата, јданъ тренутакъ кадъ могу човеку све мысли и наклоности промерути. Све што намъ се догађа и што насъ срета на овомъ свету, све то, ма колико мало и незнатно било, дјействује примјетно или непримјетно на праваћи нашегъ живота.

Овде у Вевеју неколико дана већи како седимъ, не тражимъ никаква познавства, и радујемъ се да ми самоћа одъ дана на данъ све приятнја и милја постаје — —

(продужиће се.)

ИСТОРИЈА ЕДНЕ АВЕТИ.

Прошло јесеној путовао је јданъ странији господинъ крозъ Н. кое је једно лепо место, и идући узъ брдо пеши-

*) Овде читатељи нека намъ дозволе, да изоставимо читавъ путь преко Невшателскогъ језера у Ивердонъ, и оданде у Лаузану, кое ће намъ се саобщити у удобнија времена.

ще радиолакшана конъма, приповедао је своимъ сопутницима слѣдуюћи случај, који се нѣму самомъ догодио.

„Пре пола године путуюћи за у Денемаркъ дошао је самъ доцканъ у вече у једну варошицу на конакъ, одъ кога не далеко на једномъ брашпу, лежи јданъ красни дворачъ. Бирташъ кодъ кога самъ одсеко био, каза ми, да кодъ нѣга нема места да преноћити могу, будући су збогъ сутра извршити се имаюћегъ убиства надъ једнимъ осуђенимъ, три чиновна лица кодъ нѣга на конаку. „Тако,“ одговоримъ му я, „принућенъ ћу бити у дворачу на преноћеніе ићи. Господаръ тога дворца надамъ се да ће ме примити, и дозволити ми да кодъ нѣга преноћити монту.“ „Преноћити можете, одговори бирташъ, и то на свиденой постельи, а и ключъ је одъ дворца кодъ мене, али васъ је несовѣтујемъ да тамо идете; јеръ одъ пре три месеца, како је милостивый господинъ съ фамилиомъ негди на далеки путъ отишао, появљује се у двору нека аветина, коя свима страј задаје, сбогъ кога су и управитељ и остале слуге дворъ оставиле, нити кој одъ тога доба иде унутра.“ Свръ овога што ми је бирташъ казао, је самъ се смѣјао, не веруюћи да онога има одъ чега се онъ плашио, и кажемъ му, да ћу да пробамъ у двору преноћити, и онъ кадъ види да ме одъ тога одвратити не може, преда ми ключъ одъ двора. Снабдѣвши се ја са свима пундњимъ за дочекъ једне аветинѣ, отишао самъ съ моимъ слугомъ у дворъ, где се се свучемъ, нити легнемъ спавати; него самъ очекивао шта ће се догоditи, ставимъ на асталь две запале свеће, и покрай овији пуне пиштола а међутимъ за прекратити време, разматрао самъ у соби наодеће се ликове. До пола ноћи ништа се у двору примѣтити ће могло; али чимъ је поноћи наступила, подигне се олуина и велике кишне капље ударала су у пенџеру, а у исто време лупне нешто трипугајко на моя врата, и одма затимъ ступило је у собу једно страшно лице, съ прнимъ разрогаченимъ очима, дугимъ носомъ, изкезенимъ зубма и рутаво по целомъ тѣлу; па промумла страшното ове речи: „Ја самъ великиј Мefистофелесъ. Добро дошли у моју палату! али есте ли узели опроштати одъ ваше жене и деце?“ Мене је при овомъ појављенju спопало неко ладно дрктанъ, а на једнога слугу не треба ни мыслити; но кадъ је Мefистофелесъ са страшнитимъ кривленїмъ уста, на своимъ дугачкимъ коленима почео ми се приближавати, и то тако корачајући као да је крозъ ватру ишао, — помислио самъ на Бога, и довативши пиштола управио самъ на то чудовиште, съ речма: „Стой, ил' ћешъ погинути!“ Са оваковимъ стварма права се Аветъ не плаши; јеръ духове пушка не бије; него пузанъ или иде у ветаръ, или онога згоди кој га произведе. Али Мefистофелесъ стане, и подигавши претећи прст, окрене се и оде лагано изъ собе. Ја пакъ видивши да онъ одъ барута зазире, закљочимъ да ту нема опасности, и за извидити ову тайну, узмемъ пиштол једну руку а у другу свећу, и поћемъ за аветиномъ понајлакъ.

(край слѣдује)

ДОМАЋИ ТЕАТРЪ.

Докторъ. Вы башъ лежите.

Еракъ. Болестанъ самъ господине већь одъ дужегъ времена.

Докторъ. Па је ли васъ јо годъ до садъ лечио?

Еракъ. Ђете лечило ме њи седамъ осамъ, но сваки одъ друге руке. Прво звао самъ једну бабу, она ми рече, да су ми вѣштице изеле срце, гасила ми је угљивље, умила ме ономъ водомъ и рекла ми да лежимъ једнако на прсима и да вишта неговоримъ. Кадъ ми одъ тога небуде ништа вайде, звао самъ другу жену изъ палилуле, она ми рече да самъ прошао гдѣ виле преду пређу, па самъ прекинуо жицу, и обмота ме свога у неке конце, и рекне ми да лежимъ на леђима и да се разговарамъ што выше могу, и да се купамъ у ладной води. После звао самъ једногъ вѣштогъ — —

Докторъ. Доста, доста, они ти немогу ништа помоћи. То су све варалице.

Еракъ. Они кажу опетъ да самъ је варалица, јербо имъ нисамъ ништа платио.

Докторъ. Е, кадъ си одъ тога болестанъ, онда слабо ћу ти и я моћи помоћи. А једешъ ли што годъ?

Еракъ. Одъ подне нисамъ ништа окусио. А на подне изео самъ само једну ягњићу плећку, и јданъ свинећи ћевапъ.

Докторъ (намес се.) А јси ли јо ћевапъ съ апетитомъ.

Еракъ. Ни самъ него съ белимъ лукомъ.

Докторъ. А имашъ ли столицу?

Еракъ. Имамъ господине две три столице, ето једне, узмите па седите.

Докторъ (намес се.) Жеднишъ ли? пишь ли воду?

Еракъ. Жеднимъ, и све самъ жеданъ, али воду не пишь већь одъ толико година.

Докторъ. Какавъ ти је језикъ? изплази језикъ да ти видимъ.

Еракъ. Вами је до шале. Шта ће вамъ језикъ. Језикъ је као и у други люди. Ево језика — ево гледайте и зубе — ево уши и очи, све видите, ако је вайде.

Комшија. А, вы се спремате на путъ, а гдѣ мыслите?

Господинъ. Оћу да идемъ у Баню.

Комшија. А ѡнете и госпоју водити са собомъ?

Господинъ. Нећу, јербо я имамъ обичай кадъ путујемъ, да никда неносимъ са собомъ излишне ствари.

М Р В И Ц Е

Отаџъ. Твой учитель сине, метуо те у класу рђави ћака. Ты си слабо учio.

Ђакъ. То је учитель неправедно учинio. Онъ и незна шта ја знамъ, јербо кадъ ме годъ што запитао, я самъ ћутао.

